

۲۰۱۶/۳/۱۸

ملالی موسی نظام

از تخریب مغرضانه پیکره های با شکوه بامیان یکونیم دهه میگذرد

ماه مارچ امسال درست ۱۵ سال از تخریب بت های شکوهمند و بینظیر بامیان توسط تصمیم نابخردانه و اقدام سفیهانه طالبان و فتوای ملا محمد عمر می گذرد. باوجود مخالفت های بیشمار جامعه جهانی به شمول کشور های اسلامی که هرگز موجودیت قرن های متوالی حضور آن پیکره های عظیم الجسه را منافی ارزش های اسلامی ندانسته بودند، این آثار بی مانند عهد عتیق تخریب و نابود گردید.

از نگاه قدامت تاریخی منطقه، بامیان قرن ها قبل در مسیر «شاهراه ابریشم» قرار گرفته و یکی از وادی های زیبا، بین سلسله کوه های هندوکش می باشد. راه ابریشم منحصیث یکی از قدیمی ترین و طولانی ترین وسیله تردد دنیای قدیم شمرده می شود که رفت و آمد کاروان های تجارتی بین چین هند و دنیای غرب را امکان پذیر می ساخت.

شواهد موجود است که مغاره ها یا «سمچ» ها در عصر ساختن پیکره های بودا در منطقه از قبل موجود و جایگاه زائران و نیایش گران محسوب می گردید که قدامت آنان برای این منظور به قرن دوم میلادی می رسد. در افغانستان قبل از اسلام دین بودایی البته تا قرن ۷ میلادی برقرار بود که سبک خاص مکتب هنری «کابل گندهارا» را در تشکیل خصوصیات هر دو مجسمه بودا، یعنی «صلصال» مجسمه ۵۳ تا ۵۸ متره و «شمامه»

مجسمه کوچکتر که ۳۵ تا ۳۸ متر ارتفاع دارند، میتوان مشاهده نمود که البته هنر مندان و مجسمه سازان بامیان تا اواسط قرن ۹ میلادی از سبک هنری «کابل - گندهارا» پیروی می نمودند.

این پیکره های عظیم و با شکوه قبل از تخریب بدست گروه طالبان، بزرگترین مجسمه های بودای ایستاده در جهان بوده اند که متأسفانه چهل و وابستگی به دشمنان قسم خورده افغانستان آنانرا با بهانه مخالف بودن با ارزش «؟!» های اسلامی، در ماه مارچ سال ۲۰۰۱ تخریب و منفجر نمودند که الحق باعث اندوه عمیق و حیرت مردم جهان اعم از مسلمان و غیر مسلمان گردیدند.

دین بودایی در قرن سوم قبل از میلاد در هند و مناطقی در افغانستان قدیم رایج گردید. در چنین ایامی نزدیک مجسمه بودای ۳۵ متره که «شمامه» باشد، معبد بودایی بزرگی برای عبادت و نیایش موجود بود که بعد ها تخریب گردیده است، چنانچه در سال های اخیر ذریعه باستان شناسان دیوار های آن کشف گردیده است. نا گفته نماند که موجودیت راه ابریشم خود سبب تردد زائرین به معابد بودایی در منطقه میگردد.

بودای کوچکتر «شمامه»، قدامت بیشتر داشته و در بین سال های ۵۴۴ - ۵۹۵ میلادی و بودای بزرگ «صلصال» در سال های ۵۹۱ - ۶۴۴ میلادی ساخته شده اند که هر دو اثر تاریخی عهد عتیق در نوع خود بسیار عالی و بزرگترین در منطقه بوده و در لست میراث فرهنگی جهان مربوط به ریاست فرهنگی، علمی و آموزشی «یونسکو»، وابسته به ملل متحد، جایگاه معتبری را دارا بوده، که حفظ و مراقبت آن هم وظیفه آن تشکیل بین المللی است.

البته نواحی اطراف این منطقه تاریخی هم به این آثار متعلق شناخته شده و باید از هنر نوع تعرض و استملاک نا جایز و غیر قانونی که در افغانستان بیداد می نماید، بدور نگهداشته شود، در حالیکه اخیراً «یونسکو» راپور های چنین کجروی هایی را در زمینه به دولت غافل افغانستان ارائه نموده است.

در سال ۱۹۹۹ رهبر طالبان، ملا محمد عمر فتوایی را صادر نموده ادعا کرد که چون مذهب بودایی دیگر در افغانستان پیروانی ندارد، باید مرجع عبادت آنان که بت های بامیان «؟!» باشد، تخریب گردند، ولی چون در عین حال موجودیت آن بت ها سبب جلب توریست و سیاحان بین المللی در افغانستان می گردد، آنان نگه داری میشوند. در سال ۱۹۹۷ «عبدالوحید» قوماندانی مربوط به امارت اسلامی طالبان، تصمیم به تخریب بودا گرفت که چون در منطقه قدرت نداشت، ناکام گردید. بعد تر با استیلا بامیان در سال ۱۹۹۸ نامبرده کوشش نمود که با ایجاد سوراخ هایی در اطراف سر بودای بزرگ «صلصال»، آنرا منفجر نماید که در آن زمان ظاهراً توسط ملا عمر مانع این کار سخیف خویش گردید.

در سال ۲۰۰۰ گروهی از طالبان حتی از «یونسکو» خواستند تا ناوه ها و مجرا های آب بالای مجسمه بزرگ را ترمیم نمایند. ولی متأسفانه گروه های افراطی و وابستگان قریب به حکومت پاکستان دایم برای تخریب چنان یک سرمایه معنوی و فرهنگی بی همتای ملی افغانستان نقشه و پلان های مخوفی می کشیدند و بهانه می آوردند که هر چیزی که مخالف اصول اسلامی «؟!» باشد مانند تماشای تلویزیون، شنیدن و نواختن موزیک، قیود ظالمانه بر زنان و البسه آن بینوایان و بیشمار مظالم دیگر عهد دقیانوس، بت های شکوهمند بامیان هم «حتماً» تخریب و نابود گردند. این اصول و روش را در قرن پیشرفته جدید، به زعم خویش برای تعمیل «شریعت» که اکثراً

مانند صدور اجازه عمل سخیف آدم کشی زریعه عملیات انتحاری، اختراع خودشان بوده است، بر ملت افغانستان تحمیل می نمودند.

متأسفانه همان طوری که با درد و نا باوری شاهد گردیدیم، در ماه مارچ سال ۲۰۰۱ پیکره های عظیم و با شکوه و بی نظیر بودا یادگار مدنیت درخشان عهد عتیق در افغانستان، با فتوای ملا عمر تاریک اندیشه، تخریب و منفجر گردید. از اوایل مارچ کار و پلان این فاجعه فرهنگی ذریعه متخصصین خراب کار گروه طالبان داخلی و اکثراً خارجی روی دست گرفته شد؛ چون مواد ساختمانی مجسمه ها به مقابل مواد منفجره مقاومت نشان میدادند و در طول قرون پابرجا و استوار باقی ماندند، در مرحله نهایی عملیه سفاکانه تخریب، از ۹ مارچ با تعبیه مین های فراوان، قوی و کوچک بر روی بدنه مجسمه ها، با جدیت صوت گرفته و با تمام مخالفت های جامعه جهانی، بالاخره در روز ۱۱ مارچ این تراژیدی فرهنگی و تاریخی به وقوع پیوست و یکی از بزرگترین و عالی ترین گوشه ای از آثار عهد عتیق جهان معدوم گردید!

قرار معلومات در دست داشته و گمان اغلب و استدلال دانشمند و محقق خبره افغان، محترم «حامد نوید» که مضمون نهایت جامع و آموزنده شان در همین وبسایت ملی منتشر گردیده است، نقشه نابودی پیکره های بی نظیر بامیان با نقشه های پلید پاکستان – کشوری تنگ نظر و فاقد فرهنگ و تاریخ، مانند صد ها تخریب کاری دیگر و همکاری و همراهی با گروه های جفا کار طالبان و دهشت افگنان، جزئی از امور و پلانی بود که به چنین وجهی باید اجراء میگردد. هیئات!

از سال ۲۰۰۳ میلادی باز هم «یونسکو» سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی ملل متحد رواق های خالی بوداهای بامیان را در فهرست میراث های جهانی قرار داده و آنان را در معرض خطر روز افزون اعلام نموده است؛ طوریکه حفره های خالی، صدمات زیاد و بسیار جدی ای را از شدت انفجار برداشته و تاکنون به شکست و ریخت های فراوان مواجه می باشند. در سال های اخیر «شمامه»، بودای ۳۵ متری تا حدی محکم کاری و ترمیم گردیده است. قرار اعلامیه حکومتی بامیان «یونسکو» از سال آینده ترمیمات بت بزرگ یعنی «صلصال» را روی کار می گیرد.

نتیجتاً باید ادعا کرد که فرو ریزی حفره های خالی بودا ها و خطرات ناشی از غصب زمین های اطراف توسط زور مندان را «یونسکو» رسماً به اطلاع دولت افغانستان رسانیده و هشدار داده است که اگر اولیای امور رسمی قادر به جلوگیری از تصرف اراضی مربوط به ساحه مراقبت آن سازمان نگردد، اعضای یونسکو در باره موضوع بامیان خود تصمیم خواهند گرفت.

بامیانی ها امروز در پانزدهمین سال تخریب بودا برای جلب توجه دولت افغانستان و سازمان ملل متحد برای حفاظت این ساحات در مقابل مغاره های بودا مجدانه راه پیمایی نمودند.

در خاتمه از همه قلم بدستان ارجمند و علاقمندی که با یاد آوری چنین فاجعه کلتوری و تاریخی افغانستان، یعنی سالگره پانزدهمین تخریب و انفجار بت های با شکوه بامیان، مضامین ارزشمندی در وبسایت ملی آریانا افغانستان آنلاین ارائه داشته اند، صمیمانه قدرمندی نموده و سپاس گزار می باشیم.

پایان